

jo et af de Punkter, der kan tales om. Derimod tror jeg ikke, at det, naar man vil ramme Aktieselskaberne — og navnlig ogsaa søge at ramme dem følelig — kan nytte at henbise til, at Aktieselskaberne tage Pladsen op for andre næringsdrivende, og at hvis Aktieselskaberne ikke drev disse Næringer, vilde andre, fysiske Personer, drive dem, saa fik Købstæderne gode forførbare Statteobjekter; men nu sidder det store Aktieselskab der, tager Pladsen op og holder de andre borte. Det Raifonnement hører dog ikke hjemme over for en Stattelov; man er der inde paa det, som man i vore Dage har kaldet: „En Bærnelov“. Vil man virkelig paa dette Punkt værne Købstæderne mod den Slags Ting, maa man fremkomme med en Lov om Aktieselskaber eller paa Næringsloven komme med Bestemmelser derom, hvis der er Grund dertil. Nu har man i vore Dage, netop i de sidste Dage, ikke saa lidt mod Aktieselskaber, fordi man har haft Lejlighed til at se dem i en noget fedelig Form; men lad os derfor ikke glemme, hvor meget der er udrettet for vort Land gennem Aktieselskaber, hvor meget der er blevet virket og udført, som ikke havde kunnet udføres, hvis vi ikke havde haft Aktieselskaber, og hvis Aktieselskaberne ikke havde haft den Stilling, som er givet dem efter Næringsloven. Derfor kan man gerne se at faa en lidt bedre Ordning paa den Ting; men man bør derfor ikke betragte Aktieselskaber i det hele taget som nogle fjendtlige Institutioner; thi vi skade kun os selv ved at gaa frem paa den Maade.

Forbrugs- og Produktionsforeninger ere selvsølgelig Forslagets svage Sider. Efter den Opfattelse, jeg har, ville de Herrer let se, at jeg staar paa det Standpunkt, at man ogsaa skal bæstatinge Forbrugs- og Produktionsforeninger. Da de nyde godt af de kommunale Foranstaltninger, træde op som en selvstændig Virksomhed i flere Netninger, siger jeg: Godt, saa betal de Goder, I saa fra Kommunen; det er ikke andet end ret og billigt. Men noget andet er, at det er vanskeligt at holde det Standpunkt, at der er visse Ting, man maa give efter paa. Jeg tror nu, at over for Forbrugs- og Produktionsforeninger, som jo ere vor Tids Kælebørn, komme vi ganske sikkert til at give efter. Naar man vil have Regler i saa Henseende,

tror jeg ikke, det vil være muligt at stille nogen bestemt Regel op, uden at man — saaledes som det ærede 2det Medlem for 5te Kredts (Holth) gjorde det over for Forslagets Regel — kan kritisere den, og han kritiserede den ganske vellykket. Det er nemlig et Forhold, som det er meget vanskeligt overhovedet at give Regler for. Vi have her i Forslaget taget de Regler, som man følger i Thykland for det samme Forhold, og som man, tror jeg, har fulgt der i en halv Snes Aar og været tilfreds med. Reglen lyder ikke godt — det erkender jeg — navnlig derved, at den sætter Eksempler ind, noget, man ellers ikke kender meget til i vor Lovgivning; men jeg er temmelig sikker paa, at vi dog have faaet en Regel her, som er saa god, at man skal lede længe efter en bedre.

Hvad den personlige Kommunestkat angaar, altsaa Lovens første Afsnit, have jo ærede Medlemmer ogsaa rørt ved andre Bestemmelser, og navnlig har man jo rørt ved den Forandring, som Regeringen har foreslaaet i Bestemmelsen om Stattebedtægterne i Lovforslagets § 5. Ved denne Forandring ere Stattebedtægterne blevne noget ganske andet, end de vare efter Affattelsen ifølge Folketingets Vedtagelse. Her er kun Tale om at give saadanne Regler for Ligning af Formue- og Lejlighedsbidrag, at der kan dannes et Grundlag for en Appel og en vis Form, hvorunder Kommunalbestyrelserne skulle tilvejebringe alle de fornødne Oplysninger om de Forhold, som maa komme i Betragtning ved Ansættelsen til Formue- og Lejlighedsstkat, og som bør være til Rede, naar Kommunalbestyrelsens Ansættelse skal prøves af Appellinstansen. Videre sigter man slet ikke her i Lovforslaget, og derfor vil det ogsaa forstaaes, at Affattelsen er blevet, som den er. Her er man i alt ikke væsentligt vendt tilbage til Regeringens oprindelige Standpunkt. Om at tage det af Folketinget vedtagne kan der ikke blive Spørgsmaal for mit Vedkommende. Folketingets Vedtagelse, der gaar ud paa, at man gennem Vedtægter skal kunne juldstændig forandre Formue- og Lejlighedsstakten's Karakter, vil jeg ikke kunne gaa med til. I saa Fald vil jeg sige: Nej, lad os saa gøre rent Bort og gaa til ganske andre Statteformer end dem, vi nu have, saaledes at vi komme til fælles Statteformer for hele Landet; saa kunne vi hjælpe os gennem forstel-